

Издаје Недјељом.

Цијена:  
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-  
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-  
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)  
за годину 6 ф., на по год.  
3 ф., на четврт године 1 ф.  
и 60 новчића.

За све остале земље у  
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на  
годину 20 франака, на по  
године 10 франака, на чет-  
врт године 5 франака.

# ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т   З А   П О Л И Т И К У   И   К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата шаље се у  
пдленим писмима непо-  
средно администрацији „Гл.  
Црногорац“ на Цетиње, а  
може се и картом упут-  
ницом на пошту у Котор.  
Допис пислу се уредиш-  
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од  
реда 5 новч. За огласе веће  
и на дуже вријеме иначе.

## ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

БЕЧ, 14 априла. Бесар је даро-  
вао министру иностраних послова, гра-  
фу Калвокији, и министру војном,  
графу Билант-Рајгу, ред Златнога  
руна.

ПАРИЗ, 18 априла. — Француски  
посланик у Берлину, Ербет, брзојавио  
је својој влади, да је сам Цар Вилем за-  
повједио да се Шнебеле пушти на сло-  
боду и да је већ наређено према тој  
царској заповједи.

БЕРЛИН, 18 априла. „National-  
Zeitung“ јавља, да Шнебеле тек што  
није пуштен на слободу. Њемачка вла-  
да сматра позивно писмо њемачког по-  
граничког чиновника Гауча к Шнебе-  
лу, као спроводницу (salvus conduc-  
tus), и ако је доказано да је исти Гауч,  
у друштву с полицијским агентима  
послатијем из Берлина, ухватио и за-  
творио Шнебела (овдје нејасно, може  
значити и: без Гаучовег знања агенти  
— ухватили —).

Исти лист јавља да ће бити про-  
глашено опасно стање за Алсацију и  
Лотарингију, да би се заступио пут  
ровењу те иде на издају земље.

БЕРЛИН, 18 априла. Шнебеле  
ослобођен, кренуо ноћас из Меца у  
Француску.

Дознајемо да је влада Његовог  
Височанства примила писмо из Рима  
од 5 априла (по новом), којим јавља  
државни тајник Свете Столице, да је  
С. О. Папа дозволио да се успостави  
у пуној важности она повластица (pri-  
vilegio) те су је у стара времена рим-  
ски првосвештеници, а наиме Папа

Венедикт XIV, давали и потврђивали,  
да се у областима барске надбис-  
купије католицима латинског обреда  
чита света литургија на словенском  
језику.

## ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Осана! Мир и добра воља међу  
људима! Убојна облачина бјеше се  
тако натупила да је сиромашница  
Јевропа стрепила сваки час да ће јој  
се провалити на главу, а њеколико  
громава већ јој удрило бјеше у — бесу,  
у борсу, кад једанак — проговори  
Цар, и слабачки гласак деведесетого-  
дишњег старца надвика хуку олујине  
и рику громава, разгони облачине и  
сав урнебес, и сијну опет сунце мира  
у свој слави својој!

Кад човјек прочита наша данашња  
два брзојава из Париза и Берлина,  
папе му на ум Краљевић Марко у ви-  
пограду Љутице Богдана. Ради једног  
чокота, једног грозда, једне лознице —  
а бјеше милија можда потричару Марку  
по самоме Богдану — да се покрве  
два најбоља јунака! — Ради једног  
тричавог „шнебела“ да се зарате два  
велика, поједнако ратоборна, поједнако  
јуначна, поједнако наоружана и спремна  
народа, да се зарате ратом у ком се  
један од њих може сатрти до ноге.

Један од њих — Но који? That  
is the question, то је питање. И то  
сретно питање, на које ни један од  
њих не може поуздано а по души од-  
говорити, учинило је да је данас опет  
уклоњен један, по себи познатни, по  
по нагону прилика врло опасни повод  
сукобу, задјевници, рату. Кад је дошло  
до загона, претрнуше ноге у јунака —  
да л' у бољег, да л' у слабијег, ко  
ће то рећи? — и — Цар заповједи  
да се пушти Шнебеле.

Према томе као да неће много

цаће се, мање више, свијех, осим  
једног јединог, — „Заставе“, не за  
то што „Застава“ у том погледу не  
би било никакве замјерке — а можда  
и нема, ко зна, можда је „Застава“  
бијела врана међу нашим новинама  
— по за то што је „Застава“ забра-  
њена за Аустрију те, по тамошњем  
особитом разумијевању међународног  
права, и за Црну Гору, а уредиштво  
„Заставе“ није још потражило пута и  
начина да, бар кад кад, пађе лијека и  
уступа међународном радикализму ће-  
сарске поште.

Морамо одмах изјавити да је у  
књижевно-забавних листова новосад-  
ских у опште много правилнији је-  
зик но у политичких, те ћемо се сад  
задовољити само „политичким прегле-  
дом“. Но кад изоставимо, по невољи,  
„Заставу“, не ћемо се бавити, ради  
паритета, ни око „Српског Народа“. О-  
стаје нам дакле „Браник“ и „На-  
ше Добра“, преставници двије про-  
тивне струје у садашњој борби та-  
мошњег српства.

„Браник“ је заиста врло лијеп,  
пажљиво, савјесно уређиван лист — у  
начелу, у ствари. Види се по свему,  
да се вишина умних бораца тамош-  
њих скупила око тога листа, пуних  
добре воље, поштеност смјера, па и  
пожртвовања и пријегора. У толико  
је више жао човјеку кад види, да се

занимати наше читаоце, како је „Шне-  
белова ствар“ постала, како је расла  
и опадала.

По борсама јевропским највише  
је учинио чуда и покора овај „Волвоф“  
брзојав из Берлина:

„Испитни судија је наредио да  
се Шнебеле ухвати и затвори, а то  
је наређено ради издајничких појава  
у царској земљи („Reichsland“, тако  
зову Нијемци Алсацију и Лотарин-  
гију).“ —

Особито је препала борсу кратко-  
ћа те полуслужбене вијести, те је било  
много мртвијех и рањенијех на бојно-  
ме пољу новчаном.

\* \* \*

На чувену пловдивску наздрави-  
цу примјеђује „Пестер Лојд“, између  
осталога:

„Но што ђенерални консул инглески  
онако хвалисаво спомиње „помоћ“ те се  
Бугарима пружала да би се одупрли нава-  
ли „руског колоса“, мора се примјетити  
да је та наздравица британског консула  
управо прва и једина помоћ, коју је  
инглеска влада пружила Бугарима и т. д.“

Ми не ћемо испитивати, је ли тај  
пријекор најновијег и најтоплијег за-  
штитника бугарског влади лорда Солс-  
берија основан или није. Но једно је  
свакојасно јасно: Ако је основан, „Пе-  
стер Лојд“ је добро дошао да похва-  
ли садашње власнике бугарске, како  
су се и без те помоћи одржали; ако  
так није основан, пеншанском бугаро-  
љубу није то још довољно.

Нама заузимање „П. Лојда“ за  
сриједачке намјеснике не може бити  
противно. Што је толико то заузима-  
ње, тим ће прије допринијети, да се  
народ бугарски освијести.

\* \* \*

Размирица између Аустрије и У-  
гарске због приноса на трошкове зајед-  
нице ријешена је: остаје при старом.  
Прирастанку су се Аустријанци и Ма-  
дари заједнички почастили „пивом и је-

сав тај умни рад износи пред читаоце  
језиком, који је често и граматиком и  
синтаксом доста пријекоран. Не ћемо  
спомињати слога, стила, који је у  
осталом доста јасан, и ако се не „бра-  
ни“ довољно од навале туђинских  
особина те за то често није најсрп-  
скији.

Ту ћете наћи — не велим у сва-  
ком броју, по свакојасно више по један  
пут —: Владаоц (мјесто владалац),  
растити (мјесто расти), црптити  
(мјесто црпети или црпати), би  
(прво лице множине, мјесто бисмо, а  
исто тако друго лице множине, мјесто  
бисте, па често и прво лице једине,  
мјесто бих), без да — (вид. замјерку  
Вошковићеву о томе). Но највише  
ћете наћи адјективна партиципија, ме-  
ђу којима је понајчешћа а најнеерп-  
скија ријеч предстојећи, — а, о.

Они који такву ријеч наипу не  
могу јамачно ни помислити, како то  
вријећа уху и мозак у сваког Србина  
у кога је довољно развијена свијест о  
својем језику. „Предстојећи“ није пи-  
шта друго до механички, ронски при-  
јевод њемачке, чисто њемачке, најње-  
мачкије ријечи bevorstehend.

Као да чујем већ, како ме пита-  
те: „Е, па добро, а да како ћеш ка-  
зати српски?“

Нећу се упуштати у расправу  
тог питања с онима који тамо не зна-

стивом“, и том је приликом пресједник  
аустријског одбора, конте Ревертера,  
наздравио Мађарима. У тој здравици  
је рекао, између осталог:

„Посадили су нас напонак на одобр-  
ског ђогата, за то не могомо дохватити  
узда те нас је понико коњ далеко око онога  
мјеста на које морадосмо на пошледак  
ишак доћи. Срећом су се наши угарски  
пријатељи, као добри јахачи, брзо јаду  
досјетили, намјестили се добро у седлу,  
те окренуше с нама једанак ђогата на  
прави пут, на пут умене расправе.“

## Из новина.

Ономадне смо показали својим чи-  
таоцима, како се мисли на православ-  
ној страни српског народа о словен-  
ској литургији у католичкој цркви  
црногорској, те смо за то били изабрали  
лист Ради потпуности ево нека се  
види, како се о томе мисли и у  
римско-католичком колу нашег народа.

Загребачки „Обзор“, под насловом  
„Словенска литургија у Црној Гори“,  
пише:

„Вијест из Рима, коју смо из посве  
поуздана извора донијели, да је на име  
света столица дозволила старословенску  
литургију за црногорску барску митропо-  
лију, изазва ће велику радост широм ције-  
лога Словенства и у свијех оних кругова,  
који умију схватити досег ове дозволе.“

Подјелив на молбу витешкога црно-  
горског књаза и родољубнога барског  
надбискупа ову дозволу, папа Лав XIII.  
успео се на висину, на којој је прије  
тисеће година стајао његов предшастник  
Хадријан II. и Иван VIII. наирама сло-  
венским првоучитељима св. Кирилу и Ме-  
тоду и наирама моравском и панонском  
словенском владоцу. Ова се дозвола може  
сматрати првим практичним резултатом  
оне изјаве, коју је папа о Словенству очито-  
вао пред цијелим католичким свијетом у  
својој узвишеној опрежници: „Grande  
munus.“

Непријепорна је чињеница, да је Сло-  
венство у црквеном погледу расцијепано  
у два табора, којих је један наирама  
другоме не ријетко у проплости стајао  
непријатељски. Ово непријатељство има

ју од живијех страших језика другог  
до њемачког или — његовог највишег  
дужника — мађарског. Но се обраћам  
к онима, који знају бар још француски,  
н. пр. — дру Мих. Политу Десанићу,  
који је ту ријеч више пута употре-  
био у својим — рекли бисмо да су  
његови — чланцима о „предстојећем“  
србобранском збору.

Французи то реку prochain, — о  
(лат. proximus), Инглези next; српски  
би се могло рећи: скорп, скорашњи.  
„Но то није доста тачно“, пригово-  
рићете, „то може значити и скоро  
прошло, као и скоро будуће“. —  
Исто тако може и француско prochain,  
и инглеско next, као и латинско pro-  
ximus значити најближе ма с које  
стране, по говорни обичај огранично  
га је на будућност. — Но она ваша  
њемачка опасница тако је незгодна, да  
је се већ и Нијемци позлако клоне; и  
они сад већ пишу чешће nächst (н.  
пр. die nächsten Wahlen), и ако њи-  
ховом језику доликује и bevorstehend.

У осталом, та је ријеч понајвише  
сасвим сувишна. Узмемо баш онај  
примјер о србобранском збору из о  
изборима. На што ту „предстојећи“?  
Сваки читалац повинна зна да ту није  
разговор о каквом збору који је про-  
шао, по који ће бити, скоро бити.  
Кад се рече: „Спрема се то и то —  
за — збор“, ту ће и Нијемци ријетко

## Л И С Т А К „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ДВАДЕСЕТ-ПЕТОГОДИШЊИЦИ „СРПСКОГ НА-  
РОДНОГ ПОЗОРИШТА У НОВОМ САДУ.“

Двадесет-петогодишњица  
У походе тебе сијну:  
Загри те, узнесе те —  
Па на лака крила мину.

\*

Отиште се са радошћу  
На лагана своја крила,  
Јер је с тобом задовољна  
На свечаност твоју била. —

\*

Пође к сунцу да га моли,  
Да од тебе зрак не крије,  
Докле срце за слободу  
У миломе Српству бије!

Радоје Црногорац

## „ИЗ НАУКЕ О ЈЕЗИКУ.“

(Наставак.)

У срцу војвођанског нашег нови-  
нарства, у Новом Саду, можда нема  
баш толике — непажње у језику;  
мучно би се наило примјера, да се  
побрка мушки род са женским, да се  
бркају замјенице његови и свој, но  
и на том се пољу може човјек напа-  
бирчити доста чкаља и кукоља међу  
нишеницом.

Ово што ћемо рећи о језику ко-  
јим се пишу новосадски листови, ти-



свој крјен нешто у чувственој нарави словенској, која као што је велика у љубави, тако је осјетљива и скоро непримирљива у вражди; нешто пак у превидности словенских сусједа и непријатеља, који су ону нарав умјели у своје сврхе употребити. Употријебити размирице, ревновања једнога словенскога племена против другога у своју корист — то су мајсторски научили тисућгодишњим искуством наши „добри“ сусједи. Гдје је валаало расприти мржњу Словена католика против Словену православном, и обратно, наш сусјед католик, лутеран, мухамеданац... обукао је према потреби кожу ревнога овдје православнога ондје католика.

Хоће ли поцијепано Словенство допунити до вијека, да буде оруђе туђој епалети, да остане прикладним градивом за туђе творбе? Не ће ли тога: онда нека без оклијевања започне изглађивати оштрице, поравњавати размирице, које смо од прошлости обантинили.

Радујемо се, што нам свијема предјачи мала Црна Гора. Православни књаз Никола, уредно је својом иницијативом одношаје католичке цркве у својој земљи, склопив понижрије уговор с римском столицом, у којем је с једне стране обезбједио својим католичким поданицима слободу вјерске савјести, с друге своја владалачка права и напрана католичким поданицима и католичкој цркви. У глави католичке цркве, у барском надбискупу, имаће сада књаз Црне Горе првога највјернијег поданика католика. Тим је искључена и могућност, да се страна рука утисне између владоца Црне Горе и његових иновјерних поданика.

А када је књаз Никола умолно за своје католике словенско богослужење: очитовао је и своје горуће словенско родољубље и далекогледан државнички ум. Уведеним словенскога богослужења у католичку цркву Црне Горе и употребом ћирилице у литургијске црквене књиге, отпада једна од битних преграда, које дијеле православну и католичку браћу. Када ову преграду називљемо битном; не мислимо на догму, него на живот, који је кадито јачи од саме науке. Браћа једне и друге цркве има ће исти језик, којим ће славити бога; има ће него писмо, које их је до сада раздвајало. Престајат ће погубни дуализам: овдје ћирилица, ондје латиница, који нам из прошлости зуји попут оцог: овдје гвелфи, ондје гибеллини.

Нека нас нико не обичејује с проселитизма. Догађају, који је сада постао свршеним чином у старој Зети, не приписујемо те моћи, да ће или православни Црногорци прећи у западну или католичка или браћа у источну цркву; али приписујемо му ту моћ, да ће се оближити у узајамној љубави. А већ ово је неизмјерни добитак у црквеном и државном, у народном и просвјетном погледу. Велико читање о споразуму између обје раздвојене цркве неће ријешити малена Црна Гора, као што ни Србија, ни Бугарска; ово је питање свјетско, те на ријешење његово може одлучити уливи имати само власт свјетскога значаја. Али мала држава може предјачити примјером и великој. Најприје оближење; најприје уклонити запреке споразума; најприје тражити „дојдрне тачке“.

Што се је и у Риму без отпора учинио тај Црној Гори и у њој словенском свијету пријатан корак, значи, да се је повратно давној традицији, и да се је

ондје приправно поћи у сусрет новом у свијетској повјести важном фактору, којим сматра Словенство. И овдје је папа Лав XIII показао онај, рекли би смо, дивинаторни такт, онај у будућност биетар поглед, који је обичан пратилац великога духа.

Овој новој стечевини наше браће у Црној Гори радујемо се особито ми Хрвати, који смо дошкле били међу католичким Словенима једини представници оне велике мисли, која лежи у словенском богослужењу; с тога сматрамо ову стечевину и својом стечевином, те већим поуздањем гледамо у будућност, која ће и код нас успоставити што је у неповољним околностима ослабило, малаксало.

## ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 18 априла.

(*Личне Вијести.*) Од прошле недјеље бави се у нашој средини Г. Е. д'Аврил, повјереник послова Републике Француске на Двору Његовог Височанства. Г. д'Аврил станује у великој гостионици.

У уторник на подне дошли су на Цетиње барон и бароница т'Кинт, из Брисла. Барон т'Кинт је сн предједника белгијскога сената.

(Врјеме.) И ако смо, по календару, још у првој половини прољећа, ипак смо по свему другом ближе љету но зими. Сунце већ почиње бивати досадно те је свакоме мило заклонити се од њега. Ливале су већ давно травом обрасте, а сад се већ и дрвад полако заодјева малим, њежним листом. У сриједу нас је походио и први вјесник правога љета: грл. Послије у ово доба необично вршине надвисе се пред вече над Цетињем њеки првени облак, а проза њ као да гори огањ. У толико, без икаквог увода, без вјетра и без кише, стадоше падати зрна, прво ситна, па све већа, све чешћа и гушћа. Цијело поље бјеше побијељело и настаде пријатна хладовина. Чујемо да од града није било велике штете по садовима, а даје од цетињског поља слабо га је било.

## Књижевне вијести.

„Hamlet“. Tragedija u 5 čina od W. Shakespeara. Po A. W. Schlegelu preveo August Harambašić. Naklada S. Hartmana (Kugli i Deutsch.) Zagreb 1887. Ciena 50 novč. poštom 60 novč.

То је, по забегачком „Agramer Tagblatt“ у, цини наслов хрватског пријевода Хамлета. К томе додаје уредништво: „Свим обраћамо најљу својих читалаца на најновији пријевод „Хамлета“ који се, и ако није с оригинала, ипак може бројати међу најбоље. Као што нам се јавља, наумила је управа „народног казалишта“ приказати „Хамлета“ у том пријеву.“

И ако тај пријев није с оригинала, ипак има нешто врло оригинално у цијелој ствари, а то је, што ни један хрватски т. ј. латиницом писани политички лист, осим службених „Nar. Novina“, не доноси пуног наслова тог пријевода. Тако и,

без\*) сватова). Та прича се пријатно чита. Показује лијеп дар посматрања и хумористичког приказивања; написана је и вјешто и лако, без икакве натеге, у нечему и сувише „лако“, као што ће се видјети. Прошло би све без муке и невоље, да писац — он је сам јувак своје приче — није имао несретну мисао да улетује у своју причу и — мужа своје сестре. У Војводини, особито у Бачкој и Банату, а најособитије по варошима тих крајева, зове се то створење — шогор. Страно име, по значају. У њему се огледа, скупљена у једну циглу ријеч, неодољива шивелзација, изједначавање, западне просвјете. Јер ваља знати да се тако зове не само муж наше сестре, но да смо и ми њему „шогор“. Једнакост и братство! — Egalité, fraternité! За љубав тако узвишеног начела, освештаног великом револуцијом, а на прагу стогодишњице тог највишег догађаја у свјетској историји, не бисмо никако могли замјерити писцу, да је мужа своје сестре назвао, искрено и својски, шогором. Но у њему се, у зао час, пробуди савјест српскога књижевника, дише се успавана свијест о језику те га сјети, да је српски језик од свијех живијих језика најбогатији баш у ријечима за одредбу родбине.

\*) Према Абулгазијевој причи „пуној сватова“ у „Јавору.“

пр. објављивао кадарски „Narodni List“ ту књигу овако:

„Примили смо са захвалношћу:

— „Хамлет“ — трагедија у 5 чина од В. Шекспира, превео Август Харамбашић. Наклада академијске књижаре Л. Хартмана (Кугли и Дајч) у Загребу. 196 страна. Цијена 50 новчића, поштом 60 новч. „Хамлет“ В. Шекспира броји се међу највешће и најсавршенеје трагедије свјетске књижевности. Ово ремек-дјело великог инглеског pjesника превео је баш криво на наш језик познати pjesник А. Харамбашић. Он је знао мајсторски дивне мисли Шекспирове преточити у благозвучну хрватштину. Препоручујемо толо нашем опћинству овај превод, као што и „Ромео и Јулија“ и „Отела“, које је иста књижара већ објелоданила у преводу А. Шеное и И. Трнекога. Управа народнога позоришта у Загребу наклонила је „Хамлета“ у Харамбашићеву преводу издати на позоришту.“

Ни „Narodni List“, ни „Obzor“, ни „Hrvatska“ не спомињу да пријев није с оригинала. „Случајно“ су ту маленкост изоставили. Ми не можемо за то кривити преводиоца; он искрено и отворено признаје да је превео „по А. В. Шлегелу“.

„Вијенац“ биљежи ово:

„Хрватска или српска (књижевност). Накладом књижаре Л. Хартмана изишао је ових дана „Хамлет“, красна трагедија Шекспирове, што ју је по А. В. Шлегелу на хрватски превео наш pjesник Август Харамбашић. Колико разабиремо, Харамбашић није преводио од ријечи до ријечи, него је гледао, да према духу хрватске дијекције заодјене pjesникову мисао pjesничким рухом. Овај је посао преводиоцу пошао лијено са руком, па ако и није овај превод без икаквих погрешака, свакако ће му и најстрожији судија признати, да је гледио и нараван без сувишне афектације и натеге. Како је ово први овећи pjesнички превод нашега младог књижевника, наје је, да ће нас до скоро обдарити још којом драмом Шекспировом у вреном преводу. Како сазнајемо, преводи Харамбашић и Шекспирове „Макбета“, те ће и овај превод издати академијска књижара Лавослава Хартмана, која је већ објелоданила Шеноин превод „Ромеја и Јулије“ и „Отела“ у преводу Ивана Трнекога. Радо препоручујемо превод „Хамлета“, јер имаде, што је најпрече у сваком преводу, на име — да је разумљив и појетичан. Мило нам је, што је и глумачка управа прекупила овај превод за позоришту, јер нам се чини свакако zgodним од српскога. Желимо, да овај превод пригрли особито младеж хрватска, јер не би смјело бити човјека, који се убраја у интелегенцију, а да није упознао бар знатнијих драма великога Инглеса. Шекспир је поред Хомера и Гета свакако најгенијалнији тумач људске душе и природе.“

Хвала Богу, који ли је то српски пријев од кога је Харамбашићев „свакако zgodнији“? — Зна ли врло поштовани „Вијенац“ да има два српска пријевода Хамлета, један штампани, други — недоштампани? \*) Зна ли да је један

\*) Трећи би био пријев Мите Живковића, у прози, преведен с њемачког, исто по Шлегелу, за домаћу потребу биоградског нар. позоришта.

Он је у тај час увидио да би била грехота, неопростива књижевничка кривица, презирати баш ону врлину свог рођеног језика, који се уздиже над свијем осталијем, највише управо над онима који му се намећу. Увидивши то, ријени се брзо, баци „шогора“ до врага онамо од куда је и дошао, прегне јуначки и назва мужа своје сестре — шуром.

Мишљасмо да је штампарска погрешка, или бар поклзак пера, lapsus calami. Но немилостиви писац не да нам ока отворити:

„Око три сахата по подне бацио се ја и мој мила шура у велику параду. — — — — — пошто се са милом мојом сејом ердацино опростимо — — — — —“

Тако нам прича, увјеравајући нас неуморно и непрестано, да је муж његове сестре њему — шура!

Чуј, соколе, Страхињићу бане! Виђи, како те натражак чита и спомиње. Не љути се више на твојих девет шура, девет Југовића, јер сад нијесу више они теби шури но ти њима.

(Наставиће се.)

## НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ

(Скупља из народа В. От.)

II.

Женидба Кнежевина Бирака.

Поранио Милутине кнеже,  
Од Грахова поља маленога,

штампан прије девет година, а други — преведен и — штампан прије три године, и да се цијели рукопис од овог другог налази у „писмохрани“ загребачког „народнога казалишта“ које га је прије три године купило? Зна ли на пошљедно да су оба пријевода с оригинала?

„Narodne Novine“ овако пишу:

„Недавно, објављујући српски пријев „Отела“, ми смо пожалили, што данас немамо ни главних Шекспирових драма у хрватском пријеву, а и од оних што их имамо, само су два оригинала, и о њима не може се рећи, да су поспретни за приказивање на позоришту. Данас је пред нама нови један пријев из Шекспира, који и опет није изведен из оригинала, али за то ипак заслужује обиту напљу. Г. Харамбашић има подпуној власти језик (само би му се у којој ситуацији могло приговорити) и стига је напокон створио пријев, држећи се у том одличног њемачког преводиоца Шлегела, који се може не само с уживањем читати, него с успјехом и на позоришту употребити.“

Како је познато, Шекспир је своје трагедије писао јамбским метром, који овдје ондје испреплетен прозом. Харамбашићев пријев у том посве одговара оригиналу, он је себи допустио само слободу да употребљава једанаестословчани јамб (какав се код нас обично узимље) испреплетан без икакве системе, али врло спретно и ефектно, с јамбом десетословчаним, каквим је до сада највише пјевао и превађао Л. Костић. Само изнимично за вољу мисли, узео је преводиоца и једанаестословчани јамб.

Према томе има у пријеву, који је пред нама, стихова по овим шемама:

- 1.) — — — — — (највише.)
- 2.) — — — — — (пуно.)
- 3.) — — — — — (гдјердје.)

Ко зна, како јамб у опште не одговара сасвим духу нашега језика, којем је нагласак у ријечима понављане тројичан и дактиличан, тај ће појмити, колико се хоће вјештина, да се створе јамби, који се посве глатко, течно читају и који у језичном погледу сасвим благогласно узирко својој правилности. Тако јамба није читаоци у Харамбашићеву пријеву, па ако изнимично гдјердје напљу неправилност, они ће се сами увјерити, да је та неправилност хотимицијом, у интересе благогласја или мисли. Још једно. Велики јамб по 2 шеме постаје у хрватском језику или досадан или успављује, пошто се читалац не може отети потреби да похвали, мјесто декламовати. То долази отуда, што се такви јамби у нашем језику не могу другачије правити него тако да је задња ријеч или наглашена једнословчаница или трословчаница, којој је нагласак на првој словци, или напосљедно вишесловчаница, која има нагласак на споменутом трословчаници по таквих је јечи мало. О том се може свако освједочити, ко чита и пр. „Перу Сегединца“ Л. Костића, премда је ондје дијекција брланска.

За то и одобравамо г. Харамбашића, што је стихове по 1. и 2. шематизирао. Тиме се карактер стиха, на којем постоји радња и дијалог као лак брод на безопасном узбукурканом мору, ни мало не мијења, утисак масе стихова тијем је живљи, разатији, ефектнији. Како Харамбашићев

Пријед зоре и бијела дана,  
На високу од камена кулу;  
Па отиде у подруме доње,  
Те оприми својега дората;  
Диван ли му тимар учинио,  
Као што га вагда научио:  
Млаке воде и ракли сауна,  
У суићер му воду покупио,  
А на чешаљ длаку исправио;  
Први суићер, тури татарину,  
А поврх ње седло осмајлију,  
Притеже му четири колана;  
Заузда га ђемом од челика,  
Изведе га у мермер авлију,  
Па му дијзин на јабуку баци;  
Сам се дорат по авлији шета.  
А кнез оде на бијелу кулу,  
Па се свуче, те се преобуче,  
На себ' с'ино одијело тура,  
Одијело што му подијелено;  
Па принаса свијетло оружје,  
Па га ето кули низ скалине,  
Докле сиде у мермер авлију,  
И ту пађе сигурана дора.  
Па се њему на рамена баци.  
Таман бјеше сунце огријало  
Када кнеже из Грахова пође;  
Па он пође преко Горе Црне,  
Докле сиде у Бјелонавље,  
И ето га пољем зеленијем,  
Докле дугу Црначкоме дође,  
Па ондоле ериједом Пипера,  
Докле дође на Бјиче равна.  
На Бјиче преброди Морачу,  
Па га ето уз Дрекаловиће,  
Докле дође на Косору тврду,  
А на кулу војводе Радоње,  
Кад га виђе војвода Радоња,  
Одмах есочи на ноге јунач е,  
Те он сиде низ бијелу кулу  
И сусрете милутина кнеза.

казати bevorstehend, јер се разумије не себи, само Србо мисли да му неће бити доста јасно ако изријеком не неповједи, да је то — „предетојећи.“ Особито је очевидна сувишност те закључке, кад је разговор о чему што ће се десити о каквом празнику, као што је србобрански збор био заказан о ускресу: тада је све непрено кад се рече „ускршњи збор —“.

Таква непажљивост, такве увреде језика српског морале би се покарати и кад би се напље у каквој обичној, смјерној биљеници, у трговинском извјештају, па и у самијем огласима; а камо ли кад се нају у тако лијепом, са свијех страна промишљеном, народном и државном свијешћу промишљеном новинарском поседу, као што су и пр. чланци дра. Мих. Полита-Десачића!

Ни листак „Браников“ није сасвим непријекоран у томе. И ако је мање таквијих погрешака у том одјељку, но у толико су кружније и значајније, те се по њима може поуздано видјети, до ког је степена доспјело онадање свијести о чистоти језика у овим крајевима.

Недавно имао је „Браников“ листак неку шаљиву причу Милана Светозаревог, под насловом: „40 просвјата, 40 мученика (приповетка



тихови брује животом, како су звучни, течни, лаки, неприсијени и ведри, премда су правилни, ево примјера с прве стране, коју сам случајно отворио:

(Хамлет): Нек Бог нас прати! — Сад сам ето сам.  
О какав ли сам јадни нитков ја!  
Зар није чудо, да је глумца тај  
Код пике савне, пјесме смирљене  
О страсти, своју душу могао  
Толико свладат према свој вољи,  
(да није својој? — Ур.)  
Да лице је пробавио му с тога,  
Оросило се око, смркло чело,  
Угасно глас, и цјело му се тјело  
Покорило — и све то баш за ништа!  
За Хекубу! А што је она њему  
И што је њој он, да за њом плаче?

Ти стихови види се да нијесу у зноју лица прављени, на њима се готово не опажа, да су пријевод, то се даје читати и декламовати без напрезања, без афектације, а глумцу је отворено поље, да им удахне живота, не морајући језик изламати, док их иколик јасно изрецитује. А то се и тражи од правог, пјесничког пријевода. За то и држим, да је Харамбашинев пријевод „Хамлета“ најбољи, што га до сад из Шекспира имамо, за то га и препоручујемо народу, који мари за Шекспира и који љуби такве стихове, из којих на први мах разабира пјесникове мисли, а не да их тек мора с извјесним напрезањем откривати. Препорука тијем је више оправдана, јер је издање Кугли-Дажове књижевне веома укусно, те стоји само 50 новч.

Завршујући ову објаву, не могу да се отресе питања: какве бисмо истом добили пријевод Шекспира од господина Харамбашина, кад би се он којим срећом могао предати темељитом учењу инглескога језика, те посетити неколико година свога живота Шекспиру? Кад би странака, којој је он узалуд жртвовао свој таленат у најкритичнијем времену његова развика, кад би, рекох, та странака могла појмити књижевну важност тога питања, она би стекла толику заслугу за хрватску књижевност, колику корист може једној књижевности вретан пријевод Шекспира допјети.

Д—с.“

Мило би нам било да нам књига — паручили смо је — није још добили — докаже да је то ласкаво мишљење загребачке штампе основано. Но ако би се наше очекивање и изјавило, што је врло могуће кад помислимо да пријевод није с оригинала, ипак ћемо причекати још који дан, да видимо што ће на то рећи други српски, особито новосадски листови, а највише „Матица Српска“, јер тиче се нешто и њеног образа. Тек ако би се сви остали чинили невјешти, или ако би нам се изјаве и обавјести са стране учиниле недовољне, морали бисмо ми проговорити коју и Загребу и — „Матици Српској“.

## КЊИЖЕВНОСТ.

Zemljopis za niže razrede srednjih škola. Napisao Augustin Dobrilović, gimnazijski ravnatelj u Kotoru. Prvi tečaj — počeci zemljopisa — za I. razred. (Zadar. Brzotiskom „Narodnoga Lista“ — 1887. Crp. 60. Цијена 2)

У предговору ове књижице вели писац: „Што уџбеници за географију, који се употребљавају у нашим школама не одговарају новој основи за подучавање овог предмета, то сам се побринуо да саставим

географију према напретку знаности и потреби наше школе.“ Даље, навађајући унутра и изворе по којима је радио свој земљопис, вели: „ali poglavita osnova joj je Schulgeographie von Kirchhoff. (Земљопис по школе од Кирхофа.)

Сама та два разлога — потреба, која је навела г. Добриловића да пише географију, и извор, којег се држао при томе раду, — довољна су да препоруче његову књижу. Ово неколико редака овдје били би по томе изданици; али једно због тога, што нам је писац земљописа најближа сујед, а друго, што смо вољни и нашој просвјети његово дјело приказати, мислимо: не ће бити с горега да и ма коју о истоме проговоримо.

Како у свим тако и у научним радњама, поред многих других услова, сматрамо неопходно нужним ова четири: истину, ред, јасноћу и органску цјелину.

Према врти предмета на коме се ради, и према способностима примања онога за кога се ради, ова четири услова могу мање или више на површину истицати; али научни рад, каквога је рода и дјело г. Добриловића, на ови њежни дјечи разум, коме је исто намијењено, захтијевају безусловну сва четири и то у једнакој и највишој мјери.

И г. Добриловић је у томе успио: своје дјело, истину саму по себи, он је уредно, довео у склад, објаснио и испричао тако просто, да га дјеча могу олако разумјети.

Једна од најљућих рана на ртеници наше просвјете то је онај и какви је језик у школским књигама. Велимо „никакви“ јер ми имамо таквих текстов, које не може нико разумјети до онога те их је писао. Узмите само наше физике, хемије, ботанике, зоологије, минералогije, геометрије и старије географије; проучите и побљежите, па ћете се увјерити какви је у њима изрод нашег лијепог народног језика.

Писац горњег земљописа као да је имао у виду и то на првоме мјесту ову језичку грлоцију у школским књигама, па је настојао савјесно да његово дјело буде приступачно и разумљиво нашој младежи. То је он постигао оним простим начином писања, бирањем сходних ријечи и израза, незамршености изрека и краткоћом перифраза. Одрасли људи склопи су да мисле о ономе што на први поглед не разумију; дјете омире на оно, што одмах не може да схвати и да прими. Г. Добриловић је на ову дјечију особину обратио своју пажњу, за то се и трудио да јој колико толико доскочи. — И труд је његов награђен тијем што се примачао својој цијели ближе по сви његови претпостави.

Него поред језика заслужује ова књижица особиту похвалу и признање и са своје дидактичко-методичке стране. У њој је учитељ свуда на страни ученика, за то подучавање напредује увијек постепено, природно, без икаквих празнина; оно је у свакоме одјеку једнако темељито и јасно прелазећи полагано са познатог на непознато, са лакшега на теже. Индивидуалност љака није није из ока изгубљена.

Него поред те пијетети пишчеве према својим ученицима, нама је још нешто запало за око читајући његово дјело. Коликогод он настоји да олакша предмет нежељеном уму дјече, опет с друге стране гледа и брине се да тај исти ум прећера-

Па да пошље свате за њевојку.  
Па пошто се напојине вина;  
Подигне се Милутине кнеже,  
На својега виљена дората,  
Па он пође низ Дрекаловиће,  
Докле сједе на Бијоче равно;  
Ту Морачу воду пребродило  
Док Пипере пријешао тврде,  
Па га ето уз Бјелонавиће,  
Докле дође у Грахово равно,  
Баш на своју од камена кулу;  
Ту је кнеже мало починуо,  
Док е' од пута трудан одморно,  
Па он китне сакупи сватове,  
Но Грахову, и око Грахова.  
А кад скупи кићене сватове,  
Веселе му чине из пунака;  
Млади момци из грла пјевају,  
Па у бјелу уљегоше кулу,  
За готову софру засједоше,  
Доста пише, а доста једоше;  
Рано јутром на ноге усташе,  
Барјактару барјак дароваше —  
Подигне се кита од сватова,  
Ка' 'но јато плавих голубова,  
Па одоше преко Горе Црне,  
Док сидоше у Бјелонавиће,  
На маломе пољу Ждребанику,  
Ту су свати трудни починули.  
Пољем насу пребјеше овце,  
А код њих је један добар јунак,  
По имену Кадифу Манојло.  
Но да видни Кнежевић Голуба,  
Њему не да ђаво мировати,  
Но окрочи својега лабула,  
Па му мало понушти дизгине,  
Поигра га пољем зеленијем,  
Док у овце уљера лабула,  
Једно мало јагње распршито.  
Стаде блека овце за јагњетом!  
То Кадифић и слуша и гледа,

ном лакоћом не олијени, да га не омлати. И то је један од првих разлога, који је водио г. Добриловића да напише своје дјело свуда једнаком енергијом и дошљедношћу. У томе се огледа прави педагог, методик и дидактик.

Што се тиче обима Добриловићева земљописа, на далеко би нас завело кад би почели то претресати. Је ли према потреби и прилици савладан цио предмет или није? — нека о томе изрекне свој суд специјална критика. Данас има наставника свакоје руке: неки хоће само доста и опширно, а неки мало и у кратко; неки брзо, а неки полако; неки наамет, а неки својим ријечима и — Бог сами зна шта још не хоће једни и други. Упуштати се овом приликом у тај хаос, нити смо позвати нити имамо мјеста овдје. Ми се држимо вазда оне старе: non multa, sed multum! Па је то руководило и г. Добриловића при састављању ово књижице; ми се дакле и с те стране с њиме потпуно слажемо.

Једино што бисмо имали примјетити негдашњем нигда незаборављеном наставнику, а данашњем колеги, било би то, да је Балкански полуоток одвећ кратко обрађен. Свакоји одјек Добриловићева земљописа сразмјерне је величине. У њему се ни једна страна не истиче над другом, нити се једна шири, а друга дужи. Строга научна подјела предмета савршена је у раду г. Добриловића. Једно, мислимо, због тога, да се не огријешу о тој сразмјерној подјели, а друго због тога, што — може бити — у својим научним радовима наукама не смије бити народњак: г. Добриловић није угутио опису Балканског полуотока ништа вишега простора него Пиринејскоме, или Апенинском. Ама човјеку је увијек ближа копуља од корца и по томе оно своје нека буде вазда одвојеније. С друге стране данашња настава у географији тражи од ученика на првоме мјесту чим више и детаљније познавање своје отаџбине. Српскоме или хрватскоме ученику, особито дјетету у првоме разреду, више вриједи подробици сине Балкана с погледом на орографију, гидрографију, флору и фауну, па онда на промет и трговину, на начин живљења и занимања и т. д., него да га учитељ проведе кроз све бечке белведере, берлинске музеје, париске тротоаре. Јер ако ми у Гимназији узвучунамо на знање ученика, које је добио у основној школи, преварићемо се. Из основне школе ми можемо добити хитра и марљива ђака, али никада озбиљна мислиоца, па ако је и научно штогод тамо, то му брзо паше с ума као санијер с главице. Нека се је он у основној школи, као што би и требовало, упознао подробно земљописом своје отаџбине, не могући мислити на корист која му отуда долази, он ће то без обавезног понављања брзо заборавити. За то, како ми мислимо, I. разред гимназије позват је да му то знање домаће географије понови и утврди.

Него мој слатки учитељ — како ми сада нешто на ум паде — радећи на своме земљопису, морао је писати тај одјек не по својој вољи и одушевљењу, него по упуству више власти. То упуство зове се: „Instructionen für den Unterricht an den Gymnasien in Oesterreich“. Како је рад г. Добриловића намијењен школама у Аустрији, то и најмање одступање од поменутога упуства било би узроком да се рад одбије од стране надлежне власти. И кад узмемо

тај разлог у обзир, онда можемо уложити само нашу фактичну примједбу на књижицу, али никако кривити земљописца и историка г. Добриловића.

Завршујући тијем ову биљешку желимо г. Добриловићу успјех у свим сличним радњама, а у исто вријеме очекујемо чим прије и II. течај његова земљописа. — Пишимо, трудимо се за нашу дјечу и школу: на томе се оснива и будућност наша. Ко даље види, тај више може. Просвјета ће нас подићи на врхунац, с којег смо падали. Онај жарки родољуб писао је једном: „И просвјета је онтра као бојни мач и она је кадра да савлада дупмане и да освети наше Косове“. — А ми додајемо: амин!

На Цетињу, мјесеца априла 1887.

Филип Ј. Ковачевић.

## ПРОСЛАВЕ И ЗАБАВЕ.

Уредништво је примило ову објаву:

„У прославу стогодишњице Вука Стефановића Караџића и спомен народног гуслара Филипа Вишњића припређује српско пјевачко друштво у Загребу на дан св. Ђурђа 23 априла (5 маја) т. г.

### БЕСЈЕДУ С ИГРАНКОМ

у пресеторијама грађанскога стрељачкога друштва уз војничку гласбу и кр. пуковније надвојводе Леополда бр. 53.

### Програм:

1. О животу и заслугама Вука Стефановића Караџића и Филипа Вишњића, говори тајник друштва.
2. Српска народна пјесма, пјева Васо Ерор, сдјени гуслар из Глине.
3. Хавласе: „Сад је време“, пјева мушки збор.
4. „Гусларева смрт“ од Змаја Јована Јовановића, декламује госпођица Даринка Бандобранска.
5. Вагнер: „Entrée arija“ из опере Tannhäuser, пјева уз пратњу гласовира гђа. Леонија Брикл.
6. Менделсони: Четвероруђе „E-mol“ за двије гусле, виолу и чело. Извађају гг. Ђуро Ајзенхут, Милан Крешин, Едуин Шмид и Иван Ерл.
7. Димити: „Срећин стан“, пјева мушки збор.
8. Мајербер: Двопјев за сопран и бас из опере „Хугенота“, пјевају уз пратњу гласовира гђа. Леонија Брикл и г. Фернандо Теркуни.
9. Це: „Домовина“, пјева мјеновити збор.

За одбор, предједик:  
Никола Милан Симеонковић.“

## ЧИТУЈА.

† НИКАНОР ГРУЈИЊ,  
владика и пјесник српски.

Већ од дуго времена побољшавао је епископ пакрчак дијецезе, Његова Прозвишеност г. Никанор Грујић, и сваког часа зебли смо да ћемо чути тужну вијест о смрти његовој. Јуче нас та зебња не мимонје — добила је оvd. наша српско-православна црквена општина тужну вијест,

Кад се среће два добра јунака:  
Руке шире у лица се љубе  
И питају за здравље јуначко;  
Узеше се за бијеле руке,  
Па их ето на бијелу кулу,  
За готову софру засједоше,  
Доста пића, а доста јестива,  
Ту су били два бијела дана,  
А кад трећи данак освануо,  
Онда рече Милутине кнеже:  
„Ој Бога ти војвода Радоња,  
„Ево има два бијела дана,  
„Па и трећи до понаск прође,  
„Од ка сам ти на бијелој кули;  
„Нит' ме питаш, ни ја теби причам,  
„Што сам доша на твоје дворове.“  
Тада рече војвода Радоња:  
„Ој Бога ти Милутине кнеже!  
„Срамота је јабанцију питат',  
„И крвника, камо л' пријатеља.“  
Тада рече Милутине кнеже:  
„Фала теби војвода Радоња,  
„На тој стими и твоје дочеку,  
„Али кад већ ти мене не питаш,  
„Рашта дођох на твоје дворове;  
„Ја сам чуо је причају људи:  
„Да ј' у тебе пристала ђевојка  
„И присијела за удају младца,  
„А ја имам на жениду сина,  
„Баш ни њега не куде вреници.  
„Сад, ако ћеш да смо пријатељи?...“  
Кад то зачу војвода Радоња,  
Оваку је ријеч бесједно:  
„Чујем да ме Милутине Кнеже,  
„Ком' ћу бољем' ако тебе нећу,  
„Ето ти је и сретна ти била.“  
То је кнезу врло мило било  
И положи претен на ђевојку;  
Са војводом свадбу углавио:  
Док се врати в окупи сватове,  
У Грахову на бијелу кулу,

А дебело месо прихватише  
И пишенича љеба бијелог,  
Поред тога вина црпенога.  
Кад господски ручак довршише,  
Онда рече Кнежевић Голубе:  
„Пријатељу војвода Радоња!  
„Кад смо проишли низ Бјелонавиће,  
„На Ждребани поље починусмо.  
„А када се мало одморисмо,  
„Ја појаха мојега лабула,  
„Па му мало понушти дизгине  
„Разиграх га пољем широкијем;  
„Нане се ме голема несрећа!  
„То га нагнах у бјеле овце,  
„Бидија из Бјелонавића,  
„И спршних му једно јагње мало.  
„Код оваца добар пастир бјеше,  
„По имену Кадифић Манојло,  
„Па је мени ријеч бесједно:  
„А за Бога Кнежевић Голубе!  
„Бил' ти мало поља широкога,  
„Те га нису овце притиснуле,  
„Па да играш твојега лабула,  
„Но од зора угна га у овце!  
„Да их притиш, као да су пусте!...  
„Задајем ти божју вјеру тврду!  
„Ја ћу јагње добро осветити!!  
„Ничим другим како твојом главом.“  
„Па се бојим уз Бјелонавиће!  
„Да нам не би Кадифић ударио,  
„И којега друга онитетно!...“

(Наставиће се.)



да је владика Никанор Грујић јучер из јутра преминуо у 77. години свога живота и да ће његов сировод бити идућег уторника.

Епископ Никанор Грујић родио се 1 децембра 1810. године у селу Липици у барањској жупанији, гдје му је отац свештеник био. Прва два разреда гимназије свршио је у Мухачу а остале гимназијалне разреде и правне науке у Печуху, гдје се још као ђаком одликовао у науци, pjesничтву и говорничтву, те га је тадашњи печујски римокатолички бискуп одликовао алатним сапом ради једне беседе, коју је покојник као млади правник на латинском језику саставио и изговорио. Свршивши правне науке у Печуху — отишао је у Сремске Карловце, да се тамо на жезу својих родитеља посвети богословској струци. С каквијем је успјехом учио покојник богословске науке најбоља му је за то свједочба, што је из богословске екације одмах добио професорску кадетру богословља на истојем заводу.

У покрету народном 1848. године бројао се покојник уз тадашња патријарха Рајачића међ прве борце народне ствари. Његови говори, које је тада у народнијем скупиштинама држао и њима народ српски одушевљавао такве су стилистичке и реторске љепоте, да су их наши филозофи Даничић и Новаковић узели у својојем граматицима за образце језичке и стилистичке. У својој калуђерској каријери напредовао је брзо. Одмах после револуције био је архимандрит у манастиру Крушидолу, гдје је сијевао нашем народу добро познату пјесму „Гдје Фрушка Гора у Дунав силази“. Та је пјесма узор елегије и огледало његове душе, која је била незадовољна у калуђерској мантији, те је тежио за нечим другим, гдје би душа утјехе нашла. Године 1861. био је мандатар карловачке дијецезе а 1864. године инсталиран за владика пакрачког. У то доба написао је своје веома знаменито дјело „Св. Сава“, од кога је први дио угледао свијета а други је дио још у рукопису.

Осим тога дјела, којим се наша књижевност поносити може — написао је Грујић још у млађим годинама својим неколико политичких брошура, које су у политичким круговима изазвале велику сензацију а касније још написао: „Светковање Благовјести“, „Еклоге“, „Из живота светих угодника божјих“ у двије књиге, „Из живота св. угодника божјих“ у једној књизи; а уз ове оригинале имамо од покојника још доста пјесама штампаних у разнијем нацијем часописима. Као добар зналац латинског, француског, немачког и мађарског језика обогатио је српску књижевност са много превода са поменутијех језика. Од ових најважнији су: „Приповијетке мојој кћери“ од Була, „Савјети мојој кћери“ од Була, „Зборник приповијетки за одрасле дјевојке“ од Була, „Два пријатеља“ од Ле-Сажа, и „Изгубљена земља“.

Послије смрти пок. патријарха Машинијевића постављен бјеше Никанор Грујић 1873. год. за администратора српске патријаршије у Ср. Карловцима\*) и да бјеше измеђ њега и вођа српске народне странке споразума, био би он на столицу српских патријарха а не покојни Прокопије Ивачковић. То га је у души заболело и када је 1874. године остављао Ср. Карловце отишао је у Пакрац, своју резиденцију, заклевши се да га за живота Карловци неће никада видјети. Што је рекао — то је и одржао. Повукао се у своје калуђерске ћелије и тешко се је кадкада одвађивао од своје резиденције. Бавио се задње вријеме читајући и пишући књиге — и ми се надамо, да ће се умни производи тог нашег највјештајнијег и највреднијег калуђера што прије објелоданити, те ће се њима обогатити наша богословска и белетристичка књижевност. Са владиком Никанором Грујићем изгубила је наша православна црква свога великога и енергичнога поборника а књижевност наша и одличнога списатеља — с тога Ти слава, и мир пенелу Твојем вриједи владико, поносе наших богослова и књижевника а и скрбнице свештеничке сирочади, за коју си прошле године и фонд засновао у својој дијецези, те себе и међу добротворце нашег свештества уврстио.

„Србобран“.

У „Српском Листу“ задарском налазимо овај помен:

„О Драгу Поповићу, кога смо у прошлом броју оплакали, примили смо један извјештај, који ће радо наши читаоци чути:

Овај наш старац, који је у 86 тој години у Риму умро, био је права слика српског јунака. Од јуначке је куће из Ријења. Стари потекли су из Куча у Црној

\*) Послије смрти лаг. Самуила Машинијевића био је администратор патријаршије владика будимски, Арсеније Стојковић, на кад је влада мађарска уздвојила Стојковића, тек тада је поставила Никанора на то мјесто. То није било 1873-е, по 1872-е године. — Ур.

Гори, и доселили се у Ријењу. Стари Крето Поповић, који је био заповједник двају бродова, „Сила“ (Forza) и „Бијели Далматинац“ (Berge Dalmato), оружанијех на војничку, на служби млетачке републике, починио је чуда од јуначтва, војујући против Француза и гуџара из Алжира и Триполиса. Једном је њега и једнога морнара заробио француски кретајски брод код Анконе, а он поноћи убије официра и два мрњара на стражи, прикује улазак (бока-порту) на броду и тако одведе у Задар ратни брод са свијем војницима и мрњарима.

Широ и Драго, његови синови, нијесу били гори од оца. Са бродовима „Доситеј“ и „Navigazione“, на којим је било 18 топова, учествовали су у рату за грчку независност и на стотине Грка отели турском насиљу. Развијали су руску или инглеску заставу. Драго се је прославио на Негропону, на послје заједно с братом на Наварину. После рата вратише се у Трет, гдје им је отац подигао трговачку кућу, и ту осташе. Драго, пошто је вјенчао сестру Максимилијана d'Angeii, који ће после бити постати начелником Трета, оде 1842 у Русију али тамо му, у Брајанском на Азову, умрије жена. Имао је своје куће у Керчу и Одеси. После, 1850, вратио се у Трет, гдје је био бродовласник.

Путовао је у Србију, Русију, Беч, Париз и Лондон. Своје богатство дијелио је у милостињу, особито Далматинцима, који су у Трет долазили, и ту их је намјештао код аустријског Лојда или код руског поморског друштва. Помагао је српској ствари, колико у Црној Гори толико и у Србији, настојећи за јединство и за слободу, како би се подигло у цјелини српско царство. Ради оваке мисли био је највише пријатељ с Милошем Обреновићем, на послје са опланијем књазом Михајилом, са којим је био у непосредној преписци. Био је пријатељ с владиком Петром, па са Данилом, а највише са Мирком Петровићем, и са осталијем виђенијем Црногорцима. Мирко му је препоручивао свога сина Николу (садашњег владара у Црној Гори), кад је у Трет долазио учити, те је књаз Никола увијек одан био и поштовао Драга Поповића, знајући му срце јуначко и поштење. Најпослије и Боже Петровић био је присни пријатељ покојног Драга, који га је љубио као да му је син. Драго је био одредио послати у Србију свога сина Евгенија, данашњег чувеног новинара, књазу Михајилу, али овај погине 1868 од разбојничке руке, на несрећу свега српског народа. После, 1875, посла га у Црну Гору, нека иде с књазом у рат против Турака, који је имао свршити с ослобођењем Херцеговине и Старе Србије.

Прије тога, за кримског рата, Драго се држао Русије, те није хтио дати своје бродове савезницима за превоз војске. С тога му они, кад су Керч узели, кућу запалише и поље под кућом похараше.

Драго Поповић био је учен и у свијету познат: говорио је српски, руски, талијански, француски, инглески и грчки. Љубио је Италију, јер се надао, да ће се с Русијом сложити, те да ће заједно ослободити Исток, не допуштајући да прође под власт друге државе.

У Трету сви који су га знали, љубили су га и поштовали. У последње вријеме, пошто је почео побољевати, прешао у Рим к своме сину, који уређује извајску политику у листу „Diritto“, али га старост и оптрина зиме брзо обореше. Син му је тијело за сад положио у руском гробу на Тестаљу, а послје ће га пренијети у кућну гробницу у Трету. На погребу били су министри резиденти српски и грчки, који су на гроб положили прекрасне вијенце. Син је положио вијенац са врицом српских боја.

Смрт Драга Поповића пожалиће се у Далмацији, гдје је он толико знанаца имао, а тако и на Цетињу. Српски народ у њему је изгубио вјерног и мудрог сина, народника и слобода свог непоколебљивог заштитника. Као Крето и Широ, тако је и Драго Поповић, био на дику својој отаџбини, Боки Которској.

## НАРОДНА ПРИВРЕДА.

ПРОМЕТ ДОМАТИЈЕХ ПРОИЗВОДА У ЦРНОЈ ГОРИ.

Опци, 3 априла 1887.

На данашњем пазару биле су разнотрговини цијене ове:

Брашно руметиново, ска по 8½ н. — Сир, ска по 53 н. — Дуван, ска по 50 н. — Масло, ска по 1 ф. и 35 н. — Јаја, 9 комада по 10 н. — Волови, цијена по комаду 41 ф. — Вуна, ска по 60 н. — Руметин, 8 багаша по 7 ф. и 50 н. — Сјено, ска по 2½ н. до 3 н. — Дрва, товар по 33 н. — Клак, ска по 2½ н. — Ситни лук за сађење, ска по 20 н.

На данашњем пазару, 7 ов. м., биле су разнотрговини цијене ове:

Брашно руметиново, ска по 9 н. — Масло, ска по 1 ф. и 40 н. — Сир, ска по 50 н. — Дуван, ска по 51 н. — Јаја, 24 н. — Стуре, комад по 13 н. — Јаја, 8 комада по 10 н. — Јагњеће коже, комад по 60 н. — Овчје коже, комад по 1 ф. и 20 н. — Волови, цијена по комаду 62 ф. — Овце са јагњадима, цијена 6 ф. — Прасад, цијена по комаду 3 ф. — Дрва, товар по 30 н. — Тумур, ска по 2 н. — Клак, ска по 2½ н. — Сјено, ска по 2½ н. — Ситни лук за сађење, ска по 20 н.

На данашњем пазару, 10 ов. м., биле су разнотрговини цијене ове:

Брашно руметиново, ска по 8½ н. — Сир, ска по 50—51 н. — Масло, ска по 1 ф. и 30 до 1 ф. и 35 н. — Дуван, ска по 50—53 н. — Пасуљ, ска по 13 н. — Суве смокве, ска по 13 н. — Рибна куба, ска по 22 н. — Рибна крап, ска по 14 н. — Јаја, 9 комада по 14 н. — Стуре, комад по 11 н. — Ситни лук за сађење, ска по 18 н. — Волови цијена по комаду, 31—40 ф. — Овце са јагњадима, цијена по 5 ф. и 70 н. — Слаби коњи, цијена по комаду 45 ф. — Дрва, товар по 28—30 н. — Тумур, ска по 2 н. — Клак, ска по 2½ н. — Сјено, ска по 2½ н. — Јагњеће коже, комад по 40 н. — Јареће коже, комад по 80 н. — Овчје коже, комад по 1 ф. и 10 новч.

Ријека, 11 априла 1887.

На данашњем пазару биле су разнотрговини цијене ове:

Говеда, цијена по комаду 30—50 ф. — Јунак, цијена по комаду 9—12 ф. — Свиње, цијена по комаду 2—10 ф. — Сир, ска по 50—68 н. — Суво месо, ска по 40—51 н. — Суво свиње о месо, ска по 68 н. до 1 ф. — Овце, цијена по комаду 2 ф. и 72 н. до 3 ф. и 40 н. — Јагњад, цијена по комаду 1 ф. и 36 н. до 1 ф. и 70 н. — Јарад, цијена по комаду 1 ф. и 70 н. — Рибна крап, ска по 20 н. — Руметин, багаш по 1 ф. и 6 н. до 1 ф. и 10 н. — Пшеница, багаш по 1 ф. и 70 н. до 2 ф. — Кртола, ска по 4—7 н. — Дуван, у листу по 50—68 н. — Дограм по 60—68 новч.

Даниловград, 12 априла 1887.

На данашњем пазару биле су разнотрговини цијене ове:

Говеда, цијена по комаду 20 ф. и 40 н. — Овце, цијена по комаду 3 ф. и 6 н. — Козе, цијена по комаду 3 ф. и 6 н. — Свиње, цијена по комаду 2 ф. и 50 н. — Вуна, ска по 80 н. — Сир, ска по 50 н. — Масло, ска по 90 н. — Суво месо, ска по 60 н. — Коже, комад по 60 н. — Рибна, ска по 40 н. — Дуван, ска по 70 н. — Руметин, багаш по 90 н.

Никшић, 12 априла 1887.

На данашњем пазару биле су разнотрговини цијене ове:

Волови, цијена по комаду 50—56 ф. — Краве, цијена по комаду 20—25 ф. — Брави, цијена по комаду 3 ф. и 30 н. до 4 ф. — Свиње, цијена по комаду 2—3 ф. — Руметин, ска по 12 н. — Пшеница, ска по 16 н. — Раж, ска по 11 н. — Јечам, ска по 12 н. — Просо, ска по 10 н. — Хељда, ска по 11 н. — Брашно руметиново, ска по 13 н. — Ситни лук за сађење, ска по 34 н. — Пасуљ, ска по 20 н. — Мала вуна, ска по 1 ф. — Веља вуна, ска по 79 н. — Дуван дограм, ска по 60 н. — Напка кртола, ска по 3 н. — Руска кртола, ска по 5 н. — Суве смокве, ска по 60 н. — Суво месо, ска по 50 н. — Суви лој, ска по 70 н. — Сланина, ска по 1 ф. — Сало, ска по 1 ф. — Скруп, ска по 68 н.

Вир, 13 априла 1887.

На данашњем пазару биле су разнотрговини цијене ове:

Волови, цијена по комаду 44 ф. — Овце, цијена по комаду 4 ф. — Козе са козлићима, цијена по 5 ф. и 10 н. — Свиње, цијена по комаду 6 ф. — Руметин, багаш по 1 ф. и 20 н. — Сланина, ска по 1 ф. — Прости дуван, ска по 80 н. — Пори лук, ска по 4 н. — Сир, ска по 70 новч.

Бар, 13 априла 1887.

На данашњем пазару биле су разнотрговини цијене ове:

Руметин, багаш по 1 ф. и 16 н. — Пшеница, багаш по 2 ф. и 24 н. — Сир, ска по 40—51 н. — Дуван, ска по 60 н. — Рибна кубла, ска по 26 н. — Говеда, цијена по комаду 32 ф. — Брави, цијена по комаду 4 ф. и 50 н. — Дрва, товар по 25 н. — Тумур, ска по 68 н.

## Црногорско Поморство.

Св. Никола, 4 априла. — Ове недеље за прве 2 дана имали смо средње вјетрове од II. кв. киша и море узбуњено па за 4 дана средње и јаке вјетрове од I. и IV. кв. мирно море и ведро небо па на ново вјетрове од II. кв. са кишом и море узбуњено.

На улазак Бојане највише има дубине 5½ нога млетачких.

Доједрише:

Траб. црн. „Шехини Дерија“, тон. 35 кап. Оло Бег, из Скадра, крцат.  
Траб. тур. „Степа Диана“, тон. 27 кап. Хасан Ахмед, из Скадра, крцат.

Одједрише:

Траб. црн. „Шехини Дерија“, тон. 35 кап. Оло Бег, за Тријешће, крцат.

Опци, 5 априла. — Ове недеље имали смо за прва два дана лагуне вјетрове од I. четвртца, ведро небо и мирно море, остало вријеме од II. и III. четвртца узбуркано море, облачно и кадгод кишу са градом, особито у суботу било је јако усколебано море од силног јужног вјетра. Барометар пао је на 75—2, стање температуре Р. 12.

Доје пароб. аус. уг. лојда „Делфино“, тон. 506, кап. Ковачић, из Медове за Бар, крцат, и пароброд истог друштва из Медове „Тритоне“, тон. 500, кап. И. Косовић, за Бара, за Медову, крцат.

Доје цркуна црн. „Хаирлија“, тон. 62 кап. Браши Адем, из Св. Николе, крцат, и бриг. црн. „Буона Сорте“, тон. 151, кап. Исмаил Мустафа, празан из Медове.

Бар, 8 априла. — Ове недеље имали смо доједрише времена, сјеверозападне вјетрови тихи, небо ведро и мирно море. Барометар 76.9, стање температуре Р. 13.

2 априла доје из Крфа и Арбаније пароброд лојда „Делфино“, кап. П. Ковачић и послје искрцавања неколико путника крену даље за Будву.

Доје из Далмације пароброд лојда „Тритоне“, кап. Ђ. Косовић, и послје искрцавања неколико терета крену даље за Уцињ.

Доје из Крфа и Арбаније пароброд друштва грчког „Пелопе“, кап. Ђ. Дрићковић и послје искрцавања и укрцавања неколико путника крену даље за Медову.

Доје из Будве траб. итал. „Бомбардиера“, су друга, празан, кап. А. Николас.

## ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Г. Арса Пајевић, штампар-падар у Новоме Саду, послао је потписану Министарству 700 ком. разнијех корисних књига српских, међу којима има неколико у скупном помену, са жељом да се књиге растуре по просвјетнијем заводу црногорским и на поклон даду сиромашнијем а доброј дјечи школе у Црној Гори. Сувише платио је г. Арса Пајевић трошак за подвоз тих књига до самог Цетиња.

Потписано Министарство учиниће и племенитој жељи г. ре. Пајевића, а њега родољубивем дародавцу овим путем најтоплије захваљује на учиненом дару.

Цетиње, 18. Априла 1887.

Канцеларнија  
МИНИСТАРСТВА ПРОСВЈЕТЕ И ЦРКВ.

## ОБЈАВА.

У Грахову продаваће се, реду са г дугова, непокретно имање Јована Ковачевића, по имену мјеста: Четињско. Н Крпа Јела и Бранковица, с метехом. Н У сва три комада има 30 рала и да коса ливаде. На ту се баштину продаје и двије куће стајаће и пола од једне дућана.

Ко би гођ желио од горјеречних имућа кунити, ваља да се пријави суд у Грахово до 1 маја ове године, јер се тим даном прекида продаја.

Број 116.

Грахово, 26 марта 1887.

Капетан  
АТИМ ДАКОВИЋ